

"Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 krom, za Ameriko pa 6 krom; za drugi inozemstvo se računa naročino z ozirom na visokost poštine. Naročino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravništvo se nahaja v Ptuju, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za $\frac{1}{2}$ strani K 32, za $\frac{1}{4}$ strani K 16, za $\frac{1}{8}$ strani K 8, za $\frac{1}{16}$ strani K 4, za $\frac{1}{32}$ strani K 2, za $\frac{1}{64}$ strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 10.

V Ptaju v nedeljo dne 7 marca 1909

X. letnik.

Nam tudi nekaj!

Tisočkrat že smo povedali in dokazali, da se nam ne gre za to, da bi vsi Slovenci kar čez noto svojo sukroj slokli in čistokrni Germani postali... Ej, Bog se usmili, kaj bi imeli od tega! Berač naj bode te ali one narodnosti, reževe je vedno. In leseno ograjo pobarvaš lahko s to ali ono barvo, — ostala bode vedno lesena in nikdar ne kamenita...

Ali istotko nismo bili nikdar tako neumni, da bi se dali vjeti na slovensko-narodnjaške lirmanice. Ako je človek zadovoljen, da večerja celo leto le krompir v oblicah, samo da sme peti pesen "Kje dom je moj" ali "Hej Slovani", potem je to njegova stvar in mi mu le "dober želimo". V splošnem pa trdimo, da potrebujemo slovensko ljudstvo poleg narodnjaških fraž tudi — kruga. In dokler ne bode v prvaških strankah združeni "slovenstvo" našemu slovenskemu ljudstvu kralja preskrbelo, toliko časa budem smatrali mi in z nimi tisoči drugih vso pravastvo z navadno sleparijo.

Kajti nam prihaja vedno na misel, da je vsa prvaška politika osredotočena v — beli Ljubljani. Prvakom se gre edino za dobro Kranjske. Mi pa imamo končno vendar tudi druge misli, kakor da bi z našimi krvavimi denarji pomagali in podpirali edino kranjske rešetarje...

Kaj je pravzaprav z Kranjsko? Bila je enkrat "nemška zvezina dežela". Do zadnjih desetletij je bila tudi še popolnoma v nemški upravi, je imela nemške ali dvojezične šole itd. Ko se je pričelo razširjevanju od posameznikov prvaško hujškanje, prešla je dežela polagoma v slovenske roke. Glavni steber vsega kranjskega slovenstva je bil in je še ljubljanski župan Ivan Hribar. Osebnost tega človeka ne budem popisaval; omenimo le, da je bil agent in da ima se danes vse agentovske zmožnosti. S Hribarjem je prišlo prvaško "slovenstvo" do veljavne in do vlasti in se je razvijalo približno tako, kakor češko divjaštvo v Pragi, razvijalo tako dolgo, dokler niso počili streli in ni izdihnilo na ljubljanskem tlaku dvoje mladeničev-žrtv svojo dušo, — v čast Hribarjevi prvaški politiki... Ko je umrl grozoviti potres leta 1895 Ljubljani, je stal Hribar sicer na stališču, da "denar ne smrdi". Vzel je torej prav rad tisočake podpore, ki so prišli iz nemških krajov. Pravilo se je tudi, da se ta denar ni posebno pravico razdelil in da so dobili Hribarjevi magistratni pisarji mnogo več nego drugi ljudje. Ali razven denarja je zanimal Hribar in z njim vsa njegova klika vse, kar je bilo nemškega... In posledice te prvaške politike na Kranjskem? Dokler je bila Kranjska v rokah Nemcev, ki plačujejo se danes največ davka v tej deželi, je bila tudi aktivna, je imela denar. Danes pa je pasivna, zadolžena dežela...

Zakaj to pripovedujemo? Zato, ker smo prepričanja, da ima vsa prvaška politika edini namen, koristiti in pomagati Kranjski in to na troške drugih dežel.

Nikdar ne čujemo, da bi se prvaki ogrevali za "štajerske Slovence" ali za "Slovence na Koroškem". Ne, vedno se govori le v splošnem o "Slovenci" in misli se na Kranjsko. Za Kranjsko hočejo prvaki više in srednje šole, za Kranjsko hočejo univerzo, višjo trgovska šolo, gimnazije in realke, in gospodarske podpore v vsakem oziru... To je končno čisto prav — za kranjske zastopnike. Ali kako pridejo koroški in štajerski Slovenci do tega, da bi žrtovali svoj denar in svoje davke in svojo moč za Kranjce? Prvaki naj izdajajo na Kranjskem in pod zaščito kranjskih portatakov kolikor zakonitih listov hočejo, — ali dokazali nam ne bodejo nikdar, da so koroški in štajerski Slovenci edino zato na svetu, da bi prodajali svojo kožo — Kranjecem na ljubo in v dobiček.

Tako stoji stvar! In ako pregledamo uspehe prvaške politike, namreč gospodarske, denarne uspehe, potem pač vidimo, da so prišli vsi ti prvaški uspehi Kranjski v dobiček. Par številki naj to dokaže! Kajti naravnost grozovito visoke svote so znali prvaki od vlade za Kranjsko dobiti. Tekom enega leta je dobila mala Kranjska: za zgradbo vodovodov 234.470 K (le za eno občino čez 64.000 K); za kranjsko kmetijstvo 133.000 K; od tega je dobila kranjska kmetijska družba okroglo 50.000 K. Za obrtno šolstvo se je dovolilo 20.500 K, za cerkve in muzeje 10.000 K, za zavabo (!) 2.000 K, za otroško varstvo 7.000 K itd. Poleg tega so dobili Kranjci za krmo 300 tisoč krom. Za močvirje pri Ljubljani darovala bode država prihodnjo leto skoraj 2 milijona krom; za dve novi šoli v Ljubljani se je dalo 800.000 K; za šolo v Rudolfovem 300.000 K itd. itd. Take velikanske svote dobivajo prvaki — za Kranjsko...

Ko bi štajersko slovensko ljudstvo vse to vedlo, govorilo bi enkrat resno besedo s prvaškimi voditelji. Reklo bi namreč: Vse je lepo, le pojmo slovenske pesni, le bodimo Slovenci po dnevu in po noči, — ali **nam tudi nekaj!** Mi Slovenci na Štajerskem in Koroškem zahtevamo, da se z našimi krvavimi davki nam pomaga. Kranjci naj plačujejo svoje dolgove sami. Mi pa hočemo denar, ki ga mi pridelamo, za-se porabiti!

Torej, prvaki, tudi nam na Koroškem in Štajerskem naše pravice!

Politični pregled

Državni zbor je zopet sklican. Prva seja se bode vršila dne 10. marca. Položaj pa je še vedno zelo resen. Nekateri prenapeti Čehi bodejo morda poskusili sedanjem vlado barona Bienertha vreči. Ali vladini listi zatrjujejo, da Bienerth v tem hipu na noben način ne bode odstopil. Ako bi zbornica ne hotela delati, jo bode vlada razpustila in nove volitve razpisala.

Volilno reformo za deželni zbor na Štajerskem je cesar 16. p. m. potrdil. Govori se, da se bodejo nove volitve v deželni zbor že 7. maja pričele. Končale bodejo potem takem 29. maja. Stranke se že močno pripravljajo in agitacijo gre po vsej deželi. Zlasti klerikalci streljajo že danes na nasprotnike...

Stroški aneksije Bozne in Hercegovine znašajo glasom poročil že danes pol miljarde krom. 280 milijonov se je že izdalo. 300 milijonov je sicer že zaračunjenih, ali še ne plačanih, ker nimamo nobenih gotovih sredstev.

Ogrska vlada in pogodba. Začasa sklepanja avstro-ogrsko pogodbe je Ogrska tudi primerno reformo žitne borze v Budimpešti obljubila. Ali po sklenjeni pogodbi se je za to obljubo prokleto malo brigala. Govori se celo, da hoče zdaj sleparsko terminsko trgovino celo na otroke raztegniti. Prvaki, kaj pravite k temu? Saj ste bili vendar za pogodbo!

Proti češkim anarchistom. Policija v Pragi aretirala je te dni troje vodilje čeških anarchistov. Aretovanci so bili baje udeleženi pri velikih tatvinah v cerkvah in raznih vlotih v poštne urade. Tudi se je pozaprlo več sokrivatev. Pač lepi ljudje, ti skozinsko "patriotični" Čehi...

Srbji na Hrvatskem se vedno bolj očitno udajajo velezdajalstvu. 25. p. m. so orožniki razne Srbe zaradi velezdaje aretilirali. V Novi Paziji so zaprli Srba Živana Jovanović; v njegovem stanovanju so našli 34 bomb. V Sanskih mostu zopet so zaprli Srbe Culibrka, Marinkovića, Popovića in Curniča. Hišne preiskave so prisile do neprizakovanih uspehov. Srbski velezdajalci razdeljujejo med ljudstvom spise in slike Petra s podpisom: „car vseh Srbov“...

Avstrijsko-turška pogodba. Vsa vsed aneksije Bozne in Hercegovine nastala nasprotstva med našo državo in Turčijo so torej srečno končana. Protokol je že podpisani. S tem protokolom priznava Turčija aneksijo, to je, ona se je udala v dejstvo, da spadata Bozna in Hercegovina le naši državi. Turčija je glavno prizadeta in je torej s tem pravzaprav spor zaradi aneksije končan. Naša država je morala pač veliko plačati, da je bil ta sporazum s Turčijo mogoč. Ne mislimo samo tistih 50 milijonov, ki jih moramo Turčiji plačati. Tudi v pogodbi je mnogo nevarnega in neprijetnega, kar nam ni v korist. Ali v splošnem lahko rečemo, da je glavni udeleženec pri aneksiji pomirjen. In to je tudi nekaj.

V Zagrebu pričela se je te dni sodnijska razprava proti 53 Srbom, ki so obožzeni zaradi velezdaje. 33 advokatov zagovarja oboženec, 276 prič se bode zaslila. O velezanimivi razpravi budem se gorovili.

Vojška?!

Zadnje dni so dohajala zopet boljša poročila, češ da hočejo velevlasti vplivati na predzno Srbijo, da se pokori. Srbija zahteva nameč za aneksijo Bozne in Hercegovine teritorialne dobitke (to se pravi: kos dežele), kar Avstrija seveda pod nobenim pogojom ne more priznati. Pri temu podpira Rusija še vedno Srbijo. Zadnja poročila so zopet slabša. Lahko se torej reče, da je položaj nespremenjeno napet. Nikdo ne ve, kaj se bode zgodilo prihodnje dni. V naslednjem podamo še par zadnjih novic:

Moskva. Tukajšnji list generala Spirikooča (s katerim se tudi naši prvaki bratijo!) piše: „Vseslovenske ideje niso ostale brez uspeha. Naši slovenski brati v Avstriji so z nam edini in bodojo kakor mi na Ruskem Srbiji pomagali. Bo-

dite (Srbi) prepričani, da bode Rusija z vami in da se bodejo slovanski narodi avstrijski, v prvi vrsti češki brati, dvignili, da napravijo konec dvojnemu orlu... In s takimi ljudmi so naši prvaki zvezani!

Belgrad. Rusija je na lastno pest vplivala na Srbsko vlado, da naj ta svojo zahtevo po teritorialni odškodnini zapusti in s tem mir omogoči. Zdaj se poroča, da to rusko stremljenje ni imelo uspeha. Nasprotivo se hoče Srbija podvenci edino evropski konferenci in zahteva še vedno kos deželne. Položaj je torej zopet povejstren!

Belgrad 4. Danes je bil tukaj srbski ministarski svet pred predsedstvom kralja. Sklenilo se je, da Srbija svoje znane zahteve ne potegne nazaj. Torej se Srbija ne ozira na nasvetne velevlasti. Položaj je tedaj zelo resen.

Dunaj. Iz Belgrada se poroča: srbske divizije Kragujevac, Niš in Belgrad se je skupaj potegnilo. Iz Niša odhajajo težki kanoni proti Mladenovacu. Drinska divizija je močno utrjena med Šabacom in Lošnicami. Srbske vojne priprave so torej že prav očitne.

Dunaj. Od francoske strani se pravi, da bodo evropske velevlasti še enkrat na Srbijo vplivale, da naj se pomiri, ker bi v slučaju vojske ne imela od nobene države pomoći pričakovati.

Saloniki. Srbija je prepovedala izvoz žita v sandžak.

Skutari. Baje se pripravlja Črnogora na meji na boje; z ozirom na te priprave je Skutari v nevarnosti.

Vun na deželo! Ljudje niso zato vstvarjeni, da bi mrgoleti v mravljičnih, temveč da se razširijo po deželi, katero naj obdelujejo. Nezmotljive posledice prevelikega zbiranja so bolehnost trupla in grešnost duše. Človek je od vseh živali ona, ki ima najmanj zmožnosti za življenje v čredi. Ljudi, katere bi se kakor evce skupaj nagnalo, umrli bi v kratkem času...

J. J. Rousseau.

Dopisi.

Žiče pri Konjicah. Čudne reči se pri nas godijo, tako začne dopisnik v nekem članku zadnjega „Slov. gosp.“ Res, čudne reči se pri nas godijo. Sledete v pojasmilno in o priložnosti v nadaljevanje. V zadnjem času se je v Žičah na ukaz c. kr. oblasti napravil na ubožno hišo nemški napis, kar bode nekatere, zlasti najbližnjega soseda in par njegovih privržencev tako globoko v oči, da so se pritožili v „Straži“ in sedaj v „Slov. gosp.“, kakor da bi se Bog ve o kakem velikanskem posloju govorilo. Torej pa prav mala malenkost. Gospod Tomandl, popolnoma nemškega pokolenja, je Žičanom sporočil hišo za uboge. Gotovo so Žičani umrlemu gospodu hvaležni, so hvaležno sprejeli to sporočilo iz nemških rok, se jim torej sedaj tudi ni treba sramovati nemškega napisa po sporočilo omenjenega pokojnika. Kdo je torej kršil pravico? Tisti, ki so hišo sprejeli, ali tisti, kateri je hišo daroval, ali tisti, kateri so dali napis napraviti? Mislimo pa, kar bode tudi gola resnica — nihče ni kršil pravice — volja sporočitelja se je postavnim potom izvršila. Torej v tej zadevi ni storil krivice ne gospod župan, ne gospod Possek, najmanj pa sedanji tamozni gospod šolovodja, kateremu vsa ta zadeva še znana biti ne more, ker je prišel pozneje v Žiče. Z tukajšnjim šolskim vodstvom je po vokojenem zasluzenem gospodu Eberlu pooblaščen do def. nameščanja nadučiteljskega mesta okr. pom. učitelji gospod Jož. Čuček. Takoj tukaj omenimo, da čisimo Žičani tega gospoda in ga tudi bodo, kajti bil je že poprej znan kot dober in vosten učitelj v obče. Posebno veselje se je vzbudilo med šolsko mladino sedaj, prav lep je red in najboljše sporazumlenje med šolo in ljudstvom. Prav težko bi pogresali tega gospoda, akoravno pravi dopisnik, da bi bil posilnemec. Povemo tukaj javno, da so nam taki gospodi, ki ljubijo mir in složnost, ki se ne mešajo v politične stvari ampak le ostanejo pri svoji

stroki, na srcu zrastli, in Bog daj, da bi še več takih imeli. Šolska oblast nam hoče po pritisku nekaterih slovenskih mogotev po sili vriniti v Žiče za nadučitelja nekega gospoda. Vuclerja iz Griž pri Celju, kljub volji ljudstva. Ne bodo oporekali v to svrhu merodajni šolski oblasti, kajti nismo možni, pač pa javno povemo, da hočemo mir in ne prepričamo v soli in s šolo, nikakor ne dopuščamo političnih gonj, kakor smo čitali in slišali o gospodu Vuclerju, s katerim se že hvalijo Žički velekaši, kako da bodo z njim ustanovili novo posojilnico, novo društvo, nov obč. odbor in Bog zna kaj še vse novega — mogoče tudi — „novoversko-nravno vzgojo v slovenskem duhu“. — Čudi se tudi dopisnik omenjenega članka v „Slov. gosp.“, da prihaja v Žiče gospodi iz Loč v gostilno k večerni zabavi. Na to samo toliko odgovorimo, da se ni batiti, da bi vhajali ti gospodi v to gostilno potem, ko bodo sedanji lastnik sam ta krčmarski posebni prevzel. Menda mu bodo takrat tudi Ločki groši dobro prišli — ali se bodo takrat tudi gesla držali: „Svoji k svojim“?

Več faranov.

Kebelj na Pohorju. Ljubi „Štajerc“! Dolgo časa že nisi dobil od nas kakšnega poročila in gotovo si že misliš, da so nas že davno po hrustali naši prvaki in Filhosovci. Toda, neresična bi bila ta misel. Vkljub vsem navalom od strani naših prvakov in Filhosovcov še mi vedno kreplko stojimo in se držimo vedno starega nam ljubega prijatelja „Štajerca“. Da se pa tako dolgo nismo oglašili v „Štajercu“ je to, ker mi nočemo vsake tudi najmanjše stvari obešati na veliki zvon kakov to prvaki znajo, kateri tukaj pri nas na vse pretege delajo, da bi onemogočili razširjanje nam koristnega lista „Štajerca“. Toda bolj ga bodo nekateri na duhu slepi preganjali, bolj trdno se ga bodo mi držali in ga tudi našim somišljenikom priporočali zato, ker vemo da vsaka dobra stvar ima nasprotnike. Pri teh ljudeh nič nini, ako se tudi laži poslužujejo, samo da bi oni prišli s svojim glasilom na krmilo. Pravi mojster v tem dejanju je neki mladenič, kateri je v 27. številki lanskega Filposa pisal neumenskih doppis iz katerega povzamemo par stavkov; kot za odgovor, piše namreč: „Upamo, da bomo kmalu pokopali „Štajerc“. Tako torej buča neumna ti misliš, da bodeš pokopal „Štajerc“, ti ki moraš sam pod drugo streho prebivati, ti ki si se sedaj s svojim bratom skregal tako, da je brat moral sedaj po zimi si drugod stanovanja iskiti, ti ki bi moral biti zadovoljen, da smeš z bratom prebivati skupno v hiši, od katere je brat stancarino odslužil in ti živež za zimo priskrbel, da sedaj brez skrbi sediš pri tuji peči; v zahvalo, si mu še pa obleko iz hiše zmetal na prostu; ti ki si hodil po Mariboru in si službe prosil, ti ki si po zgornjem Štajerskem hodil za delom in potem še moral, brez da bi kakšno delo dobil, domov z izgovorom, da brez vednosti nemškega jezika se na Nemškem ne dobi dela, posebno za pismosno ne, potem bi še pa rad zatiral časnike ki priporočajo učenje nemškega jezika. Pokopli raje svoje pregrešne strasti da te ne bodo imele tako v oblasti in te vlačile po noči tam okoli pod okni. Posebno se varuj vasovanja in postajanja pod okni, da ne bodeš zopet kropa dobil skozi okno, kakor se je to pred kratkim zgodilo. Potem takem mu tudi njegova ljubljiva pisma ne bodo pripomogla do njegovega zaželenjega cilja, s kojimi pismi imata na največ opravka in jih posilja raznim devokam, katere se pa iz njega samo šalijo; včasi pa mu še posodijo nekoliko pota, kakor je bilo to preteklo jesen, in ako se ne bobil skril, bille bi mu prerahljale kosti njegovega rojstva. Iz katerega vzroka o tem prihodnjič.

Kebeljški naprednjaki.

Iz Črešnjevca pri Slov. Bistrici. Ljubi „Štajerc“, gotovo se bodeš čudil, da dobiš celo od žensk neko poročilo. Bile smo Ti, ljubi „Štajerc“, do zdaj vsled šuntanja našega g. župnika Janez Bošnška več ali manj odklonjene; od zdaj pa boste drugače! Sprejmi od nas, ljubi „Štajerc“, majhno pritožbo zoper tega gospoda. Naš g. župnik sicer niso v posebnih slučajih sovražnik ženskega spola, celo radi običejno posamezne v temnih kočurah; ali splošno nas pa sovražijo. Sladko hlinijo se nam, kendar nas prigovarjajo, da moramo zavolj Tebe ljubi „Štajerc“, naše može sovražno napadati in čreteti; in to ne samo

na prižnici, celo tudi še v spovednici. Kajti blizajo kake volitve, se nam ta gospod pripravi da prigovarjamo za njega naše može in pa se je že, da je bila neka poštena kmetica prestopka volilnega reda sodniško izvršena, ko se je dala na ta način zapeljati farovža so že ta blagi gospod najbolj žene, ktere se jim niso uklanjale, suronagnali. Predzadno nedeljo so g. župnik sicer v Žiče zavoljil Tebe v gostilno k večerni zabavi. Na to samo toliko odgovorimo, da se ni batiti, da bi vhajali ti gospodi v to gostilno potem, ko bodo sedanji lastnik sam ta krčmarski posebni prevzel. Menda mu bodo takrat tudi Ločki groši dobro prišli — ali se bodo takrat tudi gesla držali: „Svoji k svojim“?

Vboge že

Jesenice na Gorenjskem. V nedeljo februarja t. l. poklical se je v življenju „Pevsko društvo Sava“ na Savi. Ker temu že mnogo članov priglasilo, upar da kmalu pokošemo na Savi ista pевска katera pod črno kuto teče. Dosedaj se v jeseniški občini samo eno pevsko društvo je bilo cerkveno petje. Za v zunanjih drilo in zabavo nismo nikdar čuli petje, ajmohterjem je strogo prepovedano petje v cerkvi in katoliškemu delavskemu. Akoravno je že v nedeljo v „Slovencu“ naš jeseniški petilen prvo pomladsko „Suknjico prodala bom, za sladko vino bom...“ vendar še s tem ni rečeno da on njegove piščance meni in tebi nje pristopiti k novemu pевskemu društvu budeš imeli dovolj boja, a konečno zato. Tedaj vsi pevci in pevke na novo zastavo. Kaj boste Jeseničanom delali!! Radovljški glavar pl. Detela ne vedno zapustil. Ker o temu možu ne nič slabega in tudi nič dobrega zapisati čemo njemu samo „Adijo“ ne na srečo. Novemo glavarju pa že danes rečemo, boste siali tako boste želi! Jeseniški gosti so vse nemške napise odpravili, s tem pametno misleče goste. Tudi na Savi so drznili nekateri ostarji, trgovci in obrtniki ničane posnemati! Le tako naprej, saj se nekaj prijateljev k katerimi se lahko v nas dobro postrežo, ne z ponarevimi vinci!

Novice.

Cenjeni čitatelji! Z ozirom na del smo morali v tej številki več prostoročne novice porabit, izpustili smo to daljevanje člankov „Slike iz Brežic“ in „Prihodnjič“ pišemo zopet o tej stvari. Nabirajte vsak dan novih naročnikov, da zamogel list povečati. Čimveč odjemate večji, temboljši bode naš list!

Veleizdajalci. List c. k. hofrata dr. hoče v svoji zadnji številki oprati. V jezi kriči, da ni res in ni res, da bi bili veleizdajalci. Da nima Plojeva cunja državne nego le najnesramnejše psovke linskje laži, itak znano. Morda se radi med ljudstvom ne more razširiti in godi tako slabo, da je moral celo že spremeniti. S to Plojevo cunjo, ki je na